WYNIA'S WEEK

Hoe de natuurherstelwet van Timmermans is doorgedrukt, deugt juridisch en democratisch van geen kant

Posted on 19 juni 2024 by Gastauteur

*door Joost Schepel**

Afgelopen maandag werd in de Europese Unie politieke geschiedenis geschreven. De absurde situatie deed zich voor dat de Oostenrijkse milieuminister Leonore Gewessler – een voormalige beroepsactiviste en lid van de partij De Groenen – in strijd met haar regeringsinstructies vóór de EU-Verordening over natuurherstel stemde. Groene politici uit heel Europa en ook natuur- en milieuorganisaties waren vol lof over haar actie.

Dat er eenheid van kabinetsbeleid moet zijn ('de regering spreekt met één mond') spreekt eigenlijk vanzelf. De gevolgen van het nalaten van die regel heeft bijvoorbeeld Mona Keijzer pijnlijk ervaren toen zij in 2021 als demissionair

staatssecretaris van Economische Zaken kritiek uitte op het coronabeleid – en zonder pardon door premier Mark Rutte werd ontslagen. In Oostenrijk gaan dingen soms toch anders.

Wangedrocht

Ik schreef het al eerder in *Wynia's Week*: de EU-Verordening over natuurherstel is een wangedrocht. De verordening hoort bij de erfenis van voormalig Eurocommissaris Frans Timmermans en werd op 27 februari met nipte meerderheid in het Europees Parlement aangenomen (van de Nederlandse leden stemden negen voor en negen tegen). Om wetskracht te krijgen moest de verordening daarna door de regeringen van de 27 lidstaten met een gekwalificeerde meerderheid worden bekrachtigd (door 55 procent van de landen die minstens 65 procent van de EU-bevolking vertegenwoordigen). Dat leek niet te lukken.

Omdat België – in het eerste halfjaar van 2024 EU-voorzitter – zag dat de politieke wind was gedraaid, werd het onderwerp toen van de agenda van de EU-raad gehaald en niet in stemming gebracht.

Maar van uitstel kwam geen afstel. Naar welke politieke onderonsjes zich hebben afgespeeld kunnen we slechts gissen, maar feit is dat de verordening eind vorige week opeens weer door de Belgische voorzitter op de agenda voor maandagochtend werd geplaatst. Hoewel Oostenrijk altijd had verklaard zich door interne verdeeldheid te onthouden van stemming, bracht Gewessler vervolgens de cruciale vóórstem uit die zorgde voor de gekwalificeerde meerderheid en voor de bekrachtiging van de verordening.

Formeel lijkt het in orde, maar democratisch deugt het van geen kant. In het onlangs nieuw gekozen Europees Parlement zou de verordening nooit zijn aangenomen. Ook is de Belgische regering sinds de parlementsverkiezingen van 9 juni demissionair. In die omstandigheid had van het Belgische voorzitterschap meer terughoudendheid mogen worden verwacht.

Ook juridisch valt over de kwestie het een en ander te zeggen. Als gezegd: de Oostenrijkse minister handelde op eigen gezag en in strijd met de instructies van haar regering. Vóór de stemming liet die regering per brief – ondertekend door de bondskanselier en de federale minister voor de EU – aan de Belgische voorzitter weten dat er geen verandering in het Oostenrijkse standpunt was gekomen en dat

de machtiging om te stemmen voor minister Gewessler was ingetrokken.

Alain Maron, lid van Ecolo (de Franstalige groenen) en voorzitter van de Europese milieuministers, vond dat een interne Oostenrijkse aangelegenheid 'die hem niet aanging' en verklaarde de vóórstem van Gewessler geldig.

Een volmacht mag worden ingetrokken

Dat mag natuurlijk niet. Gewessler trad niet namens zichzelf op, maar als vertegenwoordiger van de lidstaat Oostenrijk. (Ook) in het burgerlijk recht zijn de regels van vertegenwoordiging duidelijk. Een volmachtgever kan iemand machtigen om namens hem rechtshandelingen te verrichten. Als zo'n volmacht aan de vereisten voldoet, moeten derden erop kunnen vertrouwen dat de rechtshandeling door de gemachtigde ook daadwerkelijk uit naam van de volmachtgever verricht zijn en dus bindend zijn voor de volmachtgever.

Maar vóórdat enige rechtshandeling door de gemachtigde is verricht, staat het de volmachtgever vrij om de volmacht in te trekken en dit aan derden bekend te maken. Daarvan is ook in dit geval sprake. Het had de Belgische voorzitter duidelijk moeten zijn dat Gewessler niet meer namens de lidstaat Oostenrijk mocht stemmen.

Profileren is gelukt

De Oostenrijkse regeringspartij ÖVP, coalitiepartner van De Groenen, laat het er niet bij zitten en heeft Gewessler aangeklaagd wegens ambtsmisbruik. Ook stapt de partij naar het Europese Hof van Justitie om de stemming ongedaan te maken. Die zaak lijkt mij heel kansrijk. Frans Timmermans heeft waarschijnlijk te vroeg victorie gekraaid.

Pikant is dat er in Oostenrijk in september parlementsverkiezingen plaatsvinden. Bij de Europese verkiezingen verloren De Groenen, kennelijk wilde Gewessler zich nu even duidelijk profileren. Dat heeft ze in ieder geval bereikt. Een beslissing van het Hof van Justitie valt niet voor de verkiezingen te verwachten. Interessant is ook dat de actie van Gewessler in Oostenrijk (nog) niet tot een regeringscrisis heeft geleid. Ook dat heeft te maken met de aanstaande parlementsverkiezingen.

*****Joost Schepel*** *was advocaat en directeur en eigenaar van reisbureaus.*

Wynia's Week *verschijnt twee keer per week en is vrij toegankelijk, voor iedereen. Dat wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillige abonnementen.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*